

Свидетели сме на значителен прогрес в междудържавните отношения между двете съседни републики - България и Македония (БЮРМ).

След „смяната на караула“ – новото коалиционно правителство в Скопие, се родиха нови надежди за размразяване на отдавна заченати проекти за двустранни споразумения и договори, за разведряване и напредък в интеграцията на Македония в европейските структури и НАТО.

По време на официалната визита на новия министър председател на Македония в София през юли двамата премиери – Заев и Борисов заедно отдадоха почит пред паметника на Цар Самуил и положиха венци. На 2 август в Скопие се състоя съвместно честване на Илинденското въстание – национален празник на Македония. Отново двамата премиери един до друг отдадоха почит към героите и жертвите и се поклониха пред гроба на Гоце Делчев.

Срещата на високо равнище завърши с подписване на двустранните споразумения, между които основния документ - ДОГОВОР ЗА ПРИЯТЕЛСТВО, ДОБРОСЪСЕДСТВО И СЪТРУДНИЧЕСТВО.

<http://www.mfa.bg/uploads/files/1501093350Dogovor-RM-RB.pdf>

Договорът открива нова глава във взаимното сътрудничество и приятелство между двата братски народа и обещава да се превърне в повратна точка след дълъг период на бездействие и хладина. Подчертава се, че България ще оказва помощ и ще сътрудничи в евроатлантическите проекти на Република Македония на двустранно и многостранно ниво, двете страни ще работят за подобряване на транспортните и комуникационни връзки, за опростяване и премахване на митнически и гранични процедури, за осигуряване на средства за регионални и трансгранични проекти. Ще се подпомагат всички контакти между гражданите на двете страни и техните сдружения и общества. Договорът беше веднага приветстван от международни организации, от Европейската общност, САЩ. Германия изрази в специална декларация пълната си подкрепа.

Отново, обаче, се проявиха силите, които традиционно работят против сбижаването на двата народа. Тези сили, въпреки че принадлежат на едно мрачно минало имат поддръжка от важни геополитически сили, които са враждебни към Европейската интеграция на Западните Балкани. В двете страни „пети колони“ активно действат против идеята регионът да живее в мир и разбирателство в голямото европейско семейство. Тяхната цел е да виждат все повече граждани обезкуражени и обезверени, проповядват негативно и враждебно отношение към европейската концепция като цяло. Надигат се гласове за преразглеждане на съюзните принципи, за конфронтация с „Брюксел“ и „чиновниците му“, заплашват с напускане.

Европейската интеграция е доказан и верен инструмент за преодоляване на травмите и наслоенията от миналото – разделения, войни, несправедливост към народите, тоталитарни идеологии и заблуди, насилие, жестокости и ужаси, които преживяха предишните поколения на Балканите.

В настоящия исторически момент се изисква повишено внимание, търпимост, овладяване на псевдонационалистически език и политизиране на процесите. Да бъдем балансирани, умерени и отговорни към бъдещето.

Гостуващият в Гърция Министър на външните работи на Сърбия официално се извини на гръцката страна заедно Сърбия е признала Република Македония под това име, призна че „било грешка“. В същия тон съобщи, че Сърбия няма „претенции към територии в Северна Гърция“ (!). Гръцката партия „Сияйна зора“ както и партии в Сърбия са особено активни в кампанията си за ново вето спрямо евроатлантическата кандидатура на Македония. На митингите им се веят сръбски и руски знамена (?).

Зад цялата тази активност прозира ролята на Русия, която контролира гласовит хор от партии и поддръжници в балканските страни. В Македония ВМРО-ДПНЕ заплашва да обърне процеса и се обявява против договореностите с България. В България БСП и „патриотите“ гласуват в полза на договора в Народното събрание, но на ниво партийни организации и чрез медиите го наричат „предателство“, внушават в обществото идеи за някаква „западна намеса“, за бъдещ провал на интеграционните процеси.

Договорът и съпътстващите споразумения отварят нова страница. Но еднакво важни с официалните документи са връзките между гражданските общества и цивилизационният избор на народите, дружелюбното, открито поведение и взаимно уважение и тактичност от двете страни на многострадалната граница. Историците, образователните институции, пресата, медиите да се отрекат от високопарните шовинистични клишета и декларации. Нека загърбим завинаги страховете, че се извършвало някакво „опасно отстъпление от национални исторически интереси“ и подобни предразсъдъци от миналото.

Както каза Бойко Борисов в Скопие „който върви гледайки назад има опасност да се спъне“.

Васил Попвасилев

<https://www.bnt.bg/en/a/bulgaria-and-macedonia-signed-good-neighbor-agreement>

<http://sofiaglobe.com/2017/07/27/bulgarian-parliament-unanimously-backs-good-neighbourliness-agreement-with-republic-of-macedonia/>